

Buurtbudgetten versterken vertrouwen in de buurt

“Het gaat om méér dan alleen een bedragje voor een buurtbraderie”

Wil je bewoners zich meer verantwoordelijk voor de eigen wijk laten voelen? Geef ze geld: een eigen buurtbudget waarmee ze zelf kunnen bepalen aan welke leefbaarheidsbevorderende maatregelen de euro's worden uitgegeven. In Groningen, Deventer, Hoogeveen en Enschede werd de afgelopen twee jaar met zulke buurtbudgetten geëxperimenteerd. Voor deze kopgroep van vier steden smaakt het naar meer: eind vorig jaar kwamen ze met het Manifest Vertrouwen in de Buurt, waarin ze andere steden oproepen hun voorbeeld te volgen. Kansrijk? Jeroen Singelenberg (SÉV) geeft commentaar.

De Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting volgt en ondersteunt experimenten als die met het buurtbudget. Jeroen Singelenberg, programmaregisseur van de stuurgroep, ziet veel mogelijkheden in het werken met buurtbudgetten, maar volgens hem is er daarvoor wel een behoorlijke cultuurverandering bij de lokale overheid nodig. “Een bedragje voor een speeltoestel of een buurtbraderie is geen probleem, maar het gaat om méér dan dat alleen. Wil het echt gaan werken, dan moet er ook geld voor meerjaren-investeringen komen. Zodat de burgers ook mee kunnen praten over de grotere beslissingen. Dat betekent dat geld uit de bestaande begroting wordt overgeheveld naar het buurtbudget, en daar zit hem de kneep. In Hoogeveen werd

Jeroen Singelenberg

mee laat beslissen is er natuurlijk ook de kans dat er besluiten vallen waar je zelf niet achter staat. Dus het gaat niet zonder slag of stoot. In Hoogeveen heeft het erg

Acht procent

Een andere tegenwerping tegen deze vorm van lokale democratie is dat maar een beperkt percentage van de burgers actief meedoet, en dat je er altijd dezelfde gezichten ziet: ‘de wijkburgemeesters en de straatadvocaten’. In de experimenten bleek 8% van de burgers actief betrokken te zijn en werden jongeren en allochtonen node gemist.

Jeroen Singelenberg: “Die groepen moeten er inderdaad nog meer bij worden betrokken. Maar acht procent is heel veel, daar mag je echt blij mee zijn. Want achter die groep actieve betrokkenen staat een gro-

⋮ **“Als je het hebt over ‘vertrouwen in de buurt’ moet je ook alles wat in die buurt leeft, serieus nemen.”**

bijvoorbeeld geld weggehaald bij de afdeling Wegen, en ja, dat geeft dan nogal wat weerstanden. Je hebt als gemeente niet meer alles in eigen hand, als je burgers

geholpen dat er een stevig draagvlak voor deze aanpak was: de gemeentesecretaris, de wethouder, de raadsleden, de corporatiedirecteuren, iedereen stond erachter.”

tere groep die af en toe wel eens mee wil doen, bij een klus bijvoorbeeld de handen uit de mouwen wil steken. En daarachter staat een nog grotere groep die instemt met de aanpak en bereid is een of twee keer per jaar naar een buurtcongres te komen, waar over de verschillende plannen gestemd wordt.

⋮ **“Als je zo’n wijk- of buurtbudget gaat zien als het speeltje van de ene corporatie, waar de ander zich dan weer tegen gaat afzetten, kom je natuurlijk nergens.”**

Uit onderzoek blijkt dat meer dan de helft van de buurtbewoners op de hoogte is van alles wat er gebeurt en besproken wordt, maar niet de tijd of de animo heeft om zelf mee te doen.”

Transparantie

Het is ook niet zo dat ‘de burgers het voortaan voor het zeggen hebben’. Jeroen Singelenberg: “In ons onvolprezen pol-dermodel is het nu eenmaal zo dat nooit één partij de dienst uitmaakt. We moeten

het van samenwerking hebben, waarbij de professionals van gemeentes en woningcorporaties de balans houden. Als burgers bijvoorbeeld zeggen – zoals in Enschede gebeurde – ‘wij willen in deze wijk geen pension voor verslaafden’, dan kun je op de ‘oude manier’ natuurlijk zeggen: ‘daar gaan jullie niet over’, maar je kunt het beter serieus nemen als signaal. Kennelijk

is niet goed uitgelegd dat elke wijk zijn steentje bij moet dragen, en zijn er onvolgende waarborgen dat de mensen ergens terecht kunnen, als er klachten of problemen komen.

Je moet zo’n beslissing niet achter gesloten deuren voorbereiden, maar er open, transparant over zijn. Als je het hebt over ‘vertrouwen in de buurt’ moet je ook alles wat in die buurt leeft, serieus nemen.”

Marktwerking op nul

Wil de methodiek van de buurtbudgetten verder door kunnen zetten, dan vergt dat volgens Jeroen Singelenberg: “een coalitie van een aantal mensen die daar enthousiast over zijn en daar hun nek ook voor willen uitsteken. Woningcorporaties zijn daar een belangrijke partij bij. In Groningen zijn de corporaties bijvoorbeeld een belangrijke trekker geweest. Vooraf hebben ze wel met elkaar afgesproken dat ze gezamenlijk zouden optreden, en dat ze concurrentie en marktwerking in dit project op nul zouden zetten. Als je zo’n wijk- of buurtbudget gaat zien als het speeltje van de ene corporatie, waar de ander zich dan weer tegen gaat afzetten, kom je natuurlijk nergens.”

Het experiment met de buurtbudgetten wordt voortgezet: tien nieuwe gemeenten hebben zich aangemeld om mee te gaan doen onder begeleiding van het LPB (Landelijk Platform voor wijk- en Buurtgericht werken). Daarnaast is er vanuit het ministerie van VROM een ‘voucher-experiment’ gestart, waar inmiddels 13 gemeenten in meedraaien: voor wijkprojecten kan met de bewonersvouchers het beschikbare geld verdubbeld worden. ◀

De acht principes van een cultuuromslag

In het manifest ‘Vertrouwen in de buurt’ pleit de kopgroep van Groningen, Enschede, Hoogeveen en Deventer voor ‘een andere stijl van opereren van de professionals’. “Vertrouwen geven betekent vertrouwen krijgen. Voor wat hoort wat. Burgers zijn sterk en mondig en zijn het lang niet altijd met elkaar eens. Wij hebben onze lessen geleerd: speel het open.” Vanuit die ervaringen zijn acht principes geformuleerd waarmee iedereen die met leefbaarheid in wijk en buurt te maken heeft, zijn of haar voordeel kan doen.

- 1. De bewoner als buurteigenaar.** In tegenstelling tot wat velen denken, blijken bewoners zuiniger te zijn met maatschappelijk geld dan professionals. Zij draaien elk dubbeltje drie keer om en besteden vaak niets eens het totaal beschikbare buurtbudget.
- 2. Bereidheid om macht en middelen af te staan.** Het buurtgeld is structureel gemaakt, het is niet meer een gunst die zomaar weer kan worden ingetrokken.
- 3. Bewoners denken in buurten, niet in wijken.** Een buurt met nauwelijks meer dan 1.000 inwoners. Dat is kennelijk de omvang van de buurt waarmee men zich identificeert.
- 4. Praatcircuit en doecircuit.** Naast een kleine groep mensen die bereid is om mee te praten is er een grotere groep die concreet de handen uit de mouwen wil steken. Vooral jongeren en immigranten zien graag snel en tastbaar resultaat.
- 5. Korte klap en lange klap.** Naast projecten die nog hetzelfde jaar resultaat opleveren is ook behoefte mee te praten over projecten met een langere voorbereidingstijd en een grotere impact.
- 6. Vertrouwen in elkaar bij de profs.** Vertrouwen in de buurt houdt in dat je allemaal geld in de pot stort en daarna niet gaat kruidenieren of er ook precies een evenredig deel op jouw terrein is besteed.
- 7. Nimby (‘Not in my back yard’) en herstructurering.** Een overheid die vertrouwen geeft, ontvangt ook vertrouwen terug. Hetzelfde geldt voor corporaties.
- 8. Uitrollen en doorontwikkelen.** Deventer, Groningen, Hoogeveen en Enschede willen hun koppositie in het land graag delen met meer steden in meer delen van het land.